



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.025.03.2019

Wanda Wołontowicz

Dyrektor

Szkoły Podstawowej nr 9 w Koszalinie

im. Mikołaja Kopernika

ul. Powstańców Wielkopolskich 23

75-100 Koszalin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/078 – Profilaktyka wad postawy u dzieci i młodzieży w szkołach publicznych.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin

T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66

lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 9 w Koszalinie im. Mikołaja Kopernika, ul. Powstańców Wielkopolskich 23, 75-100 Koszalin ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Wanda Wołontowicz - Dyrektor Szkoły ² .
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Rozpoznanie i monitorowanie problemu rozwoju wad postawy uczniów. 2. Tworzenie warunków pobytu uczniów w szkołach ograniczających / minimalizujących czynniki sprzyjające rozwojowi wad postawy. 3. Działania informacyjne i edukacyjne na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2019 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, tj. lata szkolne 2017/2018, 2018/2019 oraz 2019/2020
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli ⁴ Delegatura w Szczecinie.
Kontroler	Jarosław Tarasewicz, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/181/2019 z 18.10.2019 r.

(akta kontroli str. 1-4)

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA W Szkole, w kontrolowanym okresie, aktywnie działano na rzecz rozpoznawania i monitorowania problemu rozwoju wad postawy uczniów. Podejmowano skuteczne działania w celu stworzenia warunków ograniczających czynniki, które sprzyjają powstawaniu i rozwojowi wad postawy.

W Szkole zapewniono uczniom możliwość przechowywania podręczników i przyborów szkolnych w salach lekcyjnych lub w szafkach na korytarzach szkolnych. Wyposażenie stanowisk pracy uczniów było dostosowane do ich warunków antropometrycznych.

W ramach wychowania fizycznego zaplanowano oraz realizowano zajęcia z edukacji zdrowotnej, w tym z profilaktyki wad postawy. Zajęcia wychowania fizycznego uwzględniały ramowe programy nauczania. Dodatkowo w Szkole zorganizowano zajęcia gimnastyki korekcyjnej. Jednak w kolejnych latach szkolnych okresu objętego kontrolą, pomimo rosnącego odsetka uczniów z rozpoznanymi schorzeniami kręgosłupa, brało w nich udział coraz mniej dzieci.

Działania informacyjne i edukacyjne podejmowane w Szkole na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy, poza lekcjami wychowania fizycznego, nie zostały udokumentowane.

¹ Dalej: Szkoła.

² Od 28.08.2012 r.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm.; dalej: ustawa o NIK

⁴ Dalej: NIK.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

W Szkole zapewniono uczniom możliwość korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej, wyposażonego w odpowiedni sprzęt do wykonywania testów przesiewowych. Udzielanie świadczeń przez pielęgniarkę szkolną została zagwarantowane dla całej populacji uczniów. W kontrolowanym okresie testy przesiewowe wykonywano dla 95-100% dzieci z roczników objętych bilansem zdrowia. Z uwagi na liczbę uczniów, która we wszystkich latach szkolnych objętych kontrolą wyniosła ponad 600, niezbędne jest zapewnienie dostępności w Szkole pielęgniarki szkolnej przez pięć dni w tygodniu.

Nieprawidłowości polegające na braku zmiany od 12.09.2019 r. charakteru umowy, na podstawie której podmiotowi zewnętrznemu udostępniono pomieszczenie na prowadzenie gabinetu pielęgniarki szkolnej (z odpłatnej na nieodpłatną) oraz niezamieszczeniu w ogólnie dostępnym miejscu informacji o zakresie opieki zdrowotnej nie miały wpływu na ocenę ogólną kontrolowanej działalności.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Rozpoznawanie i monitorowanie problemu rozwoju wad postawy uczniów

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą w Szkole, zgodnie z postanowieniami art. 103 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe⁶, funkcjonował gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej⁷. Gabinet ten spełniał wymagania określone w §§ 27, 30 i 37 rozporządzenia Ministra Zdrowia z 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą⁸. Wyposażony był również w sprzęt do wykonywania testów przesiewowych, w szczególności układu ruchu, a także interpretacji wyników⁹.

W okresie objętym kontrolą Gabinet był czynny od poniedziałku do czwartku w godz. od 8:00 do 15:00.

W latach 2017, 2018 i 2019 liczba uczniów w Szkole wynosiła odpowiednio: 613, 662 i 757 uczniów.

(akta kontroli str. 21-25)

Zgodnie z ust. 2.1. pkt 1 części III załącznika nr 4 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej¹⁰ dostępność pielęgniarki lub higienistki szkolnej wymagana jest od poniedziałku do piątku.

Pielęgniarka szkolna poinformowała¹¹, że: *w związku z powszechnym brakiem pielęgniarek w Polsce, a w szczególności wymaganymi kwalifikacjami, nie ma zainteresowania pracą w szkole, mimo poszukiwania pielęgniarek poprzez Izby Pielęgniarskie, dawanie ogłoszeń do prasy. W związku z tym aby szkoły w Koszalinie nie pozostawały bez opieki pielęgniarskiej na tę ilość dzieci w Szkole pielęgniarka pracuje cztery razy w tygodniu.*

(akta kontroli str. 18`)

⁶ Dz. U. z 2019 r., poz. 1148, ze zm.; dalej: ustawa Prawo oświatowe.

⁷ Dalej: Gabinet.

⁸ Dz. U. z 2019 r. poz. 595.

⁹ Waga medyczna ze wzrostomierzem, tablice – siatki centylowe wzrostu i masy ciała, inne pomoce do wykonywania testów przesiewowych układu ruchu, aparat do pomiaru ciśnienia tętniczego krwi z kompletem mankietów dla dzieci i dorosłych, stetoskop, tablice Snellena do badania ostrości wzroku, tablice Ishihary do badania widzenia barwnego, środki do nadzorowanej grupowej profilaktyki próchnicy zębów; przenośną apteczkę pierwszej pomocy z wyposażeniem.

¹⁰ Dz. U. z 2019 r., poz. 736, ze zm.; dalej: rozporządzenie MZ w sprawie świadczeń z zakresu POZ.

¹¹ Informacja pozyskana na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że (...) gabinet pielęgniarki czynny jest od poniedziałku do czwartku. Niestety nie udało się zorganizować opieki przez pięć dni w tygodniu z powodu braku pielęgniarek. Czyniłam starania dając ogłoszenia w prasie, zgłaszając zapotrzebowanie w Urzędzie Pracy, ale nikt z odpowiednimi kwalifikacjami się nie zgłosił. Pielęgniarka szkolna powinna mieć dodatkowo specjalistyczny kurs do pracy w środowisku nauczania i wychowania. Praca w placówkach oświatowych jest odpowiedzialna, a gratyfikacja finansowa niewielka stąd brak jest chętnych do pracy.

(akta kontroli str. 132)

Zgodnie z postanowieniami zawartymi w załączniku nr 4 część I do rozporządzenia MZ w sprawie świadczeń z zakresu POZ:

- profilaktyczną opiekę zdrowotną nad świadczeniobiorcami na terenie szkoły lub w placówce planuje i realizuje pielęgniarka lub higienistka szkolna (ust. 1),
- pielęgniarka lub higienistka szkolna zapewnia dostępność do świadczeń w wymiarze czasu pracy proporcjonalnym do liczby uczniów objętych opieką oraz planu godzin lekcyjnych (ust. 4).

We wrześniu 2017 r. Dyrektor Szkoły wniosowała do Prezydenta Miasta Koszalin o przekazanie środków z budżetu państwa na zakup wyposażenia do gabinetu profilaktyki i pomocy przedlekarskiej. Prezydent Miasta Koszalin przekazał dotację w wysokości 4 170 zł, z czego Szkoła wykorzystwała 4 158,60 zł na zakup: apteczki przenośnej, trzech szafek do przechowywania leków, wyrobów medycznych i środków pomocniczych, szafki kartotecznej, przeznaczonej do przechowywania dokumentacji medycznej i stolika zabiegowego.

Niewykorzystaną kwotę dotacji w wysokości 11,40 zł Szkoła zwróciła na rachunek bankowy Miasta Koszalin.

(akta kontroli str. 26-27)

W dniu 24.10.2019 r. w trakcie oględzin¹² Gabinetu stwierdzono m.in., że w miejscu ogólnie dostępnym nie było informacji o zakresie opieki zdrowotnej udzielanej uczniom.

(akta kontroli str.21)

W listopadzie 2019 r., tj. w trakcie czynności kontrolnych NIK, Szkoła wypełniając postanowienia art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 12 kwietnia 2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami¹³, zamieściła w ogólnodostępnym miejscu, tj. na drzwiach Gabinetu, informację o zakresie opieki zdrowotnej udzielanej uczniom.

(akta kontroli str. 22')

1.2. Na podstawie umów zawartych: 1.01.2017 r., 2.01.2018 r. oraz 2.01.2019 r. pomiędzy Gminą Miasto Koszalin reprezentowaną przez Dyrektora Szkoły, a podmiotem świadczącym usługi z zakresu medycyny szkolnej, Szkoła przekazała w najem jedno pomieszczenie na prowadzenie działalności gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, w zakresie wynikającym z kompetencji pielęgniarki w środowisku nauczania i wychowania. Umowy zawierane były na okres jednego roku kalendarzowego. Postanawiano w nich m.in., że czynsz za najem przedmiotowego pomieszczenia będzie wynosić 1 zł miesięcznie plus 23% VAT (należność płatna z góry za cały okres najmu). Szkoła zawarła także w badanym okresie, z tym samym podmiotem świadczącym usługi z zakresu medycyny szkolnej, trzy porozumienia o współpracy¹⁴, które dotyczyły sprawowania opieki zdrowotnej

¹² Oględziny przeprowadzone w trybie art. 39 ustawy o NIK.

¹³ Dz. U. poz. 1078; dalej: ustawa o opiece zdrowotnej nad uczniami..

¹⁴ W dniach: 2.01.2017 r, 2.01.2018 r., 2.01.2019 r.

nad uczniami w zakresie wynikającym z kompetencji pielęgniarki środowiska nauczania i wychowania. Porozumienia obowiązywały przez okres jednego roku kalendarzowego odpowiednio: w 2017 r., w 2018 r. i w 2019 r.

Pomimo wejścia w życie w dniu 12 września 2019 r. ustawy o opiece zdrowotnej nad uczniami określającej, że udostępnienie pielęgniarki środowiska nauczania i wychowania albo higienistce szkolnej gabinetu profilaktyki zdrowotnej w szkole następuje na podstawie umowy nieodpłatnie, to w Szkole do zakończenia czynności kontrolnych NIK nie dokonano zmiany dotychczasowego odpłatnego udostępnienia pomieszczenia, co zostało szerzej opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 5-12)

W latach 2017-2019 opieką pielęgniarki szkolnej było objętych 100% uczniów, tj. odpowiednio: 613, 662 i 757 uczniów.

(akta kontroli str. 20)

Pielęgniarka szkolna poinformowała¹⁵, że w roku szkolnym:

- 2017/2018 profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto 306 uczniów, z tego u 11 (3,6%) rozpoznano zniekształcenie kręgosłupa (M-40), w tym u pięciu (45,5%) stwierdzono schorzenie po raz pierwszy, u 24 (7,8%) uczniów rozpoznano zniekształcenie kręgosłupa (M-41), w tym u 13 (54,2%) stwierdzono schorzenie po raz pierwszy w tym okresie,
- 2018/2019 profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto 223 uczniów, z tego u 15 (6,7%) rozpoznano zniekształcenie kręgosłupa (M-40), w tym u 13 (86,7%) stwierdzono schorzenie po raz pierwszy w tym okresie, u 43 (19,3%) uczniów rozpoznano zniekształcenie kręgosłupa (M-41), w tym u 29 (67,4%) stwierdzono schorzenie po raz pierwszy w tym okresie.

W roku szkolnym 2019/2020 (wg stanu na 7 listopada) profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto 50 uczniów, z tego u jednego (2%) ucznia rozpoznano zniekształcenie kręgosłupa M-40 (schorzenie stwierdzono po raz pierwszy), u jednego (2%) ucznia rozpoznano zniekształcenie kręgosłupa M-41 (stwierdzone po raz pierwszy).

(akta kontroli str. 13-16, 18)

Pielęgniarka szkolna poinformowała¹⁶, że współpraca z dyrekcją i wychowawcami oraz nauczycielami wychowania fizycznego Szkoły polegała na informowaniu o wynikach badań bilansowych oraz przeprowadzonych pomiarach wzrostu i wysokości podkolanowej dzieci w celu dostosowania odpowiedniej ławki, proponowaniu dodatkowych zajęć sportowych. Ponadto wskazała, że w trakcie udzielanych porad w ramach opieki czynnej przeprowadzała pogadanki z uczniami na temat wad postawy i sposobów ich zapobiegania.

(akta kontroli str. 17)

1.3. Spośród uczniów objętych opieką profilaktyczną w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 badania przesiewowe uczniów z roczników objętych bilansem zdrowia wykonano łącznie 734 uczniom, z tego:

- 394 uczniom w roku szkolnym 2017/2018, tj. 67 (100%) uczniom z rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego, 162 (100%) uczniom klasy III, 88 (100%) uczniom klasy V i 77 (99,8%)¹⁷ uczniom klasy VII,

¹⁵ Informacja pozyskana na podstawie art. 29 ust.1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

¹⁶ Informacja pozyskana na podstawie art. 29 ust.1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

¹⁷ Opieką objętych było 78 uczniów klas VII.

- 340 uczniom w roku szkolnym 2018/2019, tj. 92 (97,9%)¹⁸ uczniom z rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego, 58 (92,1%)¹⁹ uczniom klasy III, 136 (100%) uczniom klasy V i 54 (81,8%)²⁰ uczniom klasy VII.

Nie wykonywano testów przesiewowych dzieciom z innych roczników.

(akta kontroli str. 18)

Dyrektor wyjaśniła, że podstawowym źródłem informacji o wadach postawy dzieci były informacje uzyskane od rodziców oraz działania podejmowane przez pielęgniarkę szkolną w trakcie prowadzonych przez nią działań i udzielanych porad w ramach opieki czynnej oraz wykonywanych zabiegów i procedur leczniczych. Po uzyskaniu informacji o wadach postawy, szkoła proponowała uczniom udział w zajęciach gimnastyki korekcyjnej. Informacje na temat przeciwdziałania wadom postawy poruszali wychowawcy na zebraniach w danym roku szkolnym oraz pielęgniarka szkolna w czasie indywidualnych rozmów z uczniami i rodzicami.

(akta kontroli str. 19)

1.4. W Szkole w okresie objętym kontrolą brak było pisemnego harmonogramu wspólnych działań pielęgniarki z wychowawcami poszczególnych klas, w tym dotyczących ustalania terminów przeprowadzania edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia, z uwzględnieniem potrzeb zdrowotnych oraz rozpoznanych czynników ryzyka dla zdrowia uczniów (np. na najbliższy semestr w celu ich skutecznego zaplanowania), testów przesiewowych lub profilaktycznych badań lekarskich. Nie dokonywano także ocen realizacji zadań (np. po zakończeniu pierwszego semestru i roku szkolnego) w celu ewentualnej korekty zadań i usprawnienia współpracy.

Dyrektor wyjaśniła, że (...) współpracuję z pielęgniarką szkolną w zakresie wad postawy. Nie podjęto natomiast żadnej współpracy z lekarzem, ponieważ uczniowie mają różnych lekarzy sprawujących nad nimi profilaktyczną opiekę zdrowotną. Nie określono dokładnych zasad współpracy z pielęgniarką, natomiast pracuje ona w oparciu o zakres obowiązków, który przedstawiła dyrektorowi szkoły oraz udostępniła rodzicom. Jest on opublikowany na stronie internetowej szkoły. Pielęgniarka szkolna ściśle współpracuje z dyrektorem i wychowawcami klas. Wykonuje testy przesiewowe przygotowując uczniów klas pierwszych, trzecich i siódmych do profilaktycznych badań bilansowych. Następnie na podstawie zaleceń lekarskich informuje dyrektora, wychowawców i nauczycieli wychowania fizycznego o stwierdzonych wadach postawy. Ponadto dokonuje pomiaru wzrostu i wysokości podkolanowej wszystkich uczniów. Informacje te przekazuje wychowawcom, którzy na tej podstawie dopasowują odpowiedniej wysokości stoliki i krzesła uczniowskie. Przy okazji dokonywania tych pomiarów przeprowadza pogadanki na temat prawidłowej postawy ciała oraz właściwego sposobu noszenia plecaków.(...).

(akta kontroli str. 33)

Pielęgniarka szkolna poinformowała²¹, że plan realizacji zadań ustalała bezpośrednio z wychowawcami poszczególnych klas, w których były podejmowane działania profilaktyczne w celu eliminacji sytuacji spornych (zaplanowane sprawdziany i prace klasowe, wyjście klasowe, np. wycieczki). Oceny realizacji zadań dokonywano w toku bieżącej pracy pielęgniarki i nauczyciela. Na okoliczność tej współpracy nie sporządzano dokumentacji potwierdzającej tę współpracę. Nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości. Nie było konieczności usprawnienia i korekty zasad współpracy. Kontakty pielęgniarki szkolnej z wychowawcami poszczególnych klas polegały na

¹⁸ Opieką objętych było 94 uczniów obowiązkowego przygotowania przedszkolnego.

¹⁹ Opieką objętych było 63 uczniów klas III.

²⁰ Opieką objętych było 66 uczniów klas VII.

²¹ Informacja pozyskana na podstawie art. 29 ust.1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

wcześniejszym przekazywaniu informacji o terminach planowanych działań w danej klasie dotyczących np. testów przesiewowych, nadzorowania szczotkowania zębów preparatami fluoru. Informacje były umieszczane na tablicy ogłoszeń w pokoju nauczycielskim lub przekazane bezpośrednio wychowawcom. Pielęgniarka szkolna była obecna w szkole podczas zebrań z rodzicami. Podczas tych zebrań przeprowadzała indywidualne rozmowy z rodzicami.

(akta kontroli str. 40)

Ustalenia i spostrzeżenia dotyczące zdrowia i wad postawy wynikające z przeprowadzonych badań przesiewowych oraz udzielonych porad w ramach opieki czynnej, pielęgniarka szkolna przekazywała na bieżąco dyrekcji Szkoły i właściwym wychowawcom klas.

(akta kontroli str. 40)

1.5. W okresie objętym kontrolą współpraca dyrekcji Szkoły i wychowawców klas z rodzicami uczniów polegała na informowaniu rodziców na zebraniach o problemie wad postawy u dzieci związanych m.in. z noszeniem przeciążonych plecaków; o potrzebie: zapewnienia w miejscu zamieszkania odpowiedniego stanowiska do odrabiania lekcji, aktywnego spędzania czasu, właściwego zdrowego odżywiania.

Dyrektor wyjaśniła, że wychowawcy klas w trakcie zebrań z rodzicami informowali rodziców o możliwości indywidualnego spotkania z pielęgniarką szkolną. Pielęgniarka szkolna podczas spotkań indywidualnych przekazywała rodzicom informacje dotyczące rodzaju i zakresu dysfunkcji występującej u danego ucznia. Rodzic ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia układu ruchu mógł zgłosić sprawę dyrekcji szkoły, wychowawcy lub nauczycielowi wychowania fizycznego. Następnie w szkole kwalifikowano ucznia do uczestnictwa w zajęciach gimnastyki korekcyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 28, 41)

W Szkole w badanych latach dokumentowano zebrania z rodzicami w e-dzienniku. Wychowawcy klas oraz nauczyciele wychowania fizycznego odnotowywali w nich pogadanki z uczniami na temat zdrowego stylu życia, w tym profilaktyki wad postawy. Analiza losowo wybranych zapisów w e-dzienniku wykazała, że w klasie 4a, 5a,c i f, 7a, b i d na godzinie wychowawczej poruszane były m.in. kwestie związane ze zdrowym stylem życia oraz funkcjonowaniem opieki zdrowotnej i profilaktycznej.

(akta kontroli str. 40)

1.6. W Szkole, oprócz badań bilansowych, nie organizowano dodatkowych badań mających wykrywać u uczniów wady postawy ciała.

(akta kontroli str. 33, 40)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że: (...) dodatkowych badań wad postawy w Szkole nie przeprowadzano, ponieważ z wcześniejszych doświadczeń wynika, że nie zawsze były one rzetelne. Poza tym firmy, które je przeprowadzały nie zawsze wywiązywały się z obowiązku dostarczania wszystkich wyników badanych uczniów.

(akta kontroli str. 33)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Pomimo wejścia w życie w dniu 12 września 2019 r. ustawy o opiece zdrowotnej nad uczniami określającej, że udostępnienie pielęgnowaniu środowiska nauczania i wychowania albo higienistce szkolnej gabinetu profilaktyki zdrowotnej w szkole następuje na podstawie umowy nieodpłatnie, to w Szkole do dnia zakończenia czynności kontrolnych NIK (tj. 13.12.2019 r.) nie dokonano zmiany

dotychczasowego odpłatnego udostępnienia pomieszczenia na udostępnienie nieodpłatne.

(akta kontroli str. 13-17)

Art. 12 ust. 2 ww. ustawy stanowi, że organ prowadzący szkołę na podstawie umowy nieodpłatnie udostępnia pielęgniarsce środowiska nauczania i wychowania albo higienistce szkolnej gabinet profilaktyki zdrowotnej w szkole.

Umowę odpłatnego najmu pomieszczenia Szkoły na Gabinet na 2019 r. w imieniu Gminy Miasto Koszalin 2.01.2019 r. zawarła Dyrektorka Szkoły. Postanowienia umowy przewidywały możliwość dokonywania zmiany formy umowy – wyłącznie w formie pisemnej.

(akta kontroli str. 13-17)

Dyrektorka wyjaśniła: *Gabinet udostępniony jest na podstawie umowy podpisanej 2.01.2019 r. na okres całego 2019 roku z wyłączeniem dwóch miesięcy wakacji. W momencie zawierania umowy, działając na podstawie pełnomocnictwa Prezydenta Miasta Koszalina, określono stawkę za udostępnienie gabinetu w wysokości 1 zł plus VAT za miesiąc wynajmu. Opłata pobierana jest jednorazowo za cały okres wynajmu. Od stycznia 2020 r. nowa umowa będzie sporządzana wg nowych przepisów.*

(akta kontroli str. 42)

2. Pomimo wymogu określonego w art. 7 ust. 3 ustawy o opiece zdrowotnej nad uczniami, obowiązującej od 12.09.2019 r., w Szkole nie umieszczono w miejscu ogólnie dostępnym informacji o zakresie opieki zdrowotnej udzielanej uczniom. Przedmiotową informację w miejscu ogólnodostępnym, tj. na drzwiach Gabinetu, zamieszczono w listopadzie 2019 r., tj. w trakcie czynności kontrolnych NIK.

(akta kontroli str. 21-22')

Art. 12 ust. 3, obowiązującej od 12.09.2019 r., ustawy o opiece zdrowotnej nad uczniami stanowi, że informację o zakresie opieki zdrowotnej umieszcza się w miejscu ogólnie dostępnym w szkole.

Dyrektorka Szkoły wyjaśniła, że *na zebraniach z rodzicami w roku szkolnym 2019/2020 wychowawcy klas poinformowali rodziców o zakresie opieki zdrowotnej świadczonej przez Szkołę, w tym wykonywanie i interpretowanie testów przesiewowych u ucznia klasy I oraz III, V, VII klasy szkoły podstawowej, a także kierowanie postępowaniem przesiewowym oraz sprawowanie opieki czynnej nad uczniami z problemem zdrowotnym.*

(akta kontroli str. 28)

OCENA CZĄSTKOWA

W Szkole, w kontrolowanym okresie, rozpoznawano i monitorowano problem rozwoju wad postawy uczniów oraz zapewniono uczniom możliwość korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej, wyposażonego w odpowiedni sprzęt do wykonywania testów przesiewowych. Szkoła corocznie zawierała porozumienie na udzielanie świadczeń gwarantowanych pielęgniarki dla całej populacji uczniów. W okresie objętym kontrolą testy przesiewowe wykonywano dla 95-100% dzieci z roczników objętych bilansem zdrowia. W prowadzeniu profilaktyki wad postawy nauczyciele i pielęgniarka współpracowały z rodzicami uczniów. Uwzględniając liczbę uczniów niezbędne jest zapewnienie dostępności w Szkole pielęgniarki szkolnej przez pięć dni w tygodniu. Informację o zakresie opieki zdrowotnej udzielanej uczniom w miejscu ogólnie dostępnym zamieszczono dopiero w trakcie kontroli NIK. Od 12.09.2019 r. nie zmieniono dotychczasowego odpłatnego najmu pomieszczenia przeznaczonego na Gabinet na jego nieodpłatne udostępnienie.

OBSZAR

2. Tworzenie warunków pobytu uczniów w szkole ograniczających / minimalizujących czynniki sprzyjające rozwojowi wad postawy

Opis stanu faktycznego

2.1. W obowiązujących w kontrolowanym okresie arkuszach organizacyjnych Szkoły²² nie przewidziano zajęć z gimnastyki korekcyjnej i pozalekcyjnych zajęć sportowych. Arkusze organizacyjne w badanym okresie nie były poddawane opinii rady rodziców.

(akta kontroli str. 46-47)

W okresie objętym kontrolą dodatkowo (poza arkuszem organizacyjnym) prowadzone były zajęcia korekcyjne dla uczniów klas I-III:

- w roku szkolnym 2017/2018 zajęcia korekcyjne dla kl. I-III odbywały się w wymiarze 136 godz. dla 10 grup/ klas I-III. Uczestniczyło w nich łącznie 146 dzieci wytypowanych przez pielęgniarkę szkolną na podstawie badań przesiewowych i na podstawie informacji od rodziców o stwierdzonej u dziecka wadzie postawy (49% łącznej liczby uczniów ww. klas);

- w roku szkolnym 2018/2019 zajęcia korekcyjne odbywały się w wymiarze 54 godz. dla czterech grup z pięciu oddziałów klasowych I-III. Uczestniczyło w nich 22 dzieci (9,4%);

- w roku szkolnym 2019/2020 (do 31.10.) zajęcia korekcyjne odbywały się w wymiarze 11 godz. dla dwóch grup z trzech oddziałów klasowych, w których uczestniczyło 16 uczniów (6,6%).

Dzieci klas IV-VIII nie były objęte dodatkowymi zajęciami z gimnastyki korekcyjnej, natomiast w ramach zajęć z wychowania fizycznego realizowane były tematy z gimnastyki korekcyjnej.

(akta kontroli str. 47)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że: (...) jedną z przyczyn zmniejszenia liczby godzin zajęć korekcyjnych jest fakt, że dużo dzieci uczestniczy w zajęciach baletu, co znacznie wpływa na zmniejszenie liczby dzieci z wadami postawy. Z przeprowadzonych analiz i diagnoz wynika, że uczniowie chętniej uczestniczą w zajęciach Szkolnego Koła Sportowego²³ niż gimnastyki korekcyjnej, gdyż forma zajęć jest dla uczniów bardziej atrakcyjna, a zawiera elementy korekcji wad postawy. W okresie podlegającym kontroli tzn. od roku szkolnego 2017/2018 zmniejszyła się także o trzy liczba oddziałów z 13 na 10 (dotyczy klas I-III). Ponadto środki przyznawane z organu prowadzącego są relatywnie niższe, ponieważ wzrasta wartość godziny nauczycielskiej, a w związku z tym trzeba zaplanować mniejszą liczbę godzin. W bieżącym roku szkolnym, od stycznia planuję dodatkowe godziny gimnastyki korekcyjnej ze środków na zajęcia pozalekcyjne (które są przyznawane na rok kalendarzowy 2020).

(akta kontroli str. 134)

Oględziny²⁴ jednych wybranych zajęć gimnastyki korekcyjnej wykazały m.in., że: w zajęciach uczestniczyło 12 dzieci, w trakcie zajęć wykonywane były ćwiczenia doskonalące prawidłową postawę ciała. Uczniowie pokonywali tor przeszkód z wykorzystaniem specjalistycznego sprzętu, tj. ławek gimnastycznych, luster, mat korekcyjnych i woreczków. Wzmacniano także mięśnie nóg ramion, brzucha i grzbietu odpowiadające za prawidłową postawę.

(akta kontroli str.54)

²² Zatwierdzonych przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny i organ prowadzący odpowiednio: 11.05.2017 r. i 16.05.2017 r. (rok szkolny 2017/2018); 9.05.2018 r. i 21.05.2018 r. (rok szkolny 2018/2019) oraz 20.05.2019 r. i 15.05.2019 (rok szkolny 2019/2020).

²³ Dalej: SKS.

²⁴ Przeprowadzone przez kontrolera NIK 29.11.2019 r. na podstawie art. 39 ustawy o NIK.

W okresie objętym badaniem w Szkole realizowano dodatkowo zajęcia sportowe w ramach programu SKS finansowanego ze środków Ministerstwa Sportu. W roku szkolnym:

- 2017/2018 zrealizowano dodatkowo po dwie godziny zajęć sportowych tygodniowo w dwóch grupach dla 32 uczniów (8,7% uczniów klas IV-VIII). Zrealizowano łącznie 98 godzin zajęć;

- 2018/2019 zrealizowano dodatkowo po trzy godziny zajęć sportowych tygodniowo w trzech grupach dla 50 uczniów (9,6% uczniów klas IV-VIII). Zrealizowano łącznie 210 godzin zajęć;

- 2019/2020 (wg stanu na 31.10.) zrealizowano dodatkowo trzy godziny zajęć sportowych tygodniowo w trzech grupach dla 51 uczniów (9,8% uczniów klas IV-VIII). Zrealizowano łącznie 96 godzin zajęć.

(akta kontroli str. 47)

W Szkole w roku szkolnym 2019/2020 (wg stanu na 31.10.) ze środków Miasta Koszalin przeznaczonych na dodatkowe zajęcia pozalekcyjne zrealizowano dodatkowe zajęcia SKS w wymiarze pięciu godzin tygodniowo i jednej godziny capoeiry dla sześciu grup 93 uczniów (17,9% uczniów z klas IV-VIII).

(akta kontroli str. 48, 55)

W Szkole w badanym okresie funkcjonowały klasy o profilu baletowym, po jednej na każdym poziomie nauczania, do których uczęszczali uczniowie o predyspozycjach w tej dziedzinie i zainteresowani taką formą rekreacji. Środki finansowe na realizację zajęć Szkoła otrzymywała z Gminy Miasta Koszalin. W roku szkolnym:

- 2017/2018 nauką baletu objętych było siedem klas, łącznie 134 uczniów (20,2% uczniów Szkoły). Tygodniowo realizowano 92 godziny nauki baletu;

- 2018/2019 nauką baletu objętych było osiem klas, łącznie 97 uczniów (12,9% uczniów Szkoły). Tygodniowo realizowano 92 godziny nauki baletu;

- 2019/2020 (31.10.) nauką baletu objętych było osiem klas, łącznie 105 uczniów (13,9% uczniów Szkoły). Tygodniowo realizowano 92 godziny nauki baletu.

(akta kontroli str. 34-36, 48)

Nauczyciele prowadzący zajęcia gimnastyki korekcyjnej posiadali wykształcenie wyższe:

- nauczyciel prowadzący gimnastykę korekcyjną w klasach I-III – wykształcenie z zakresu nauczania początkowego i wychowania fizycznego,

- nauczyciel prowadzący zajęcia w klasach IV-VIII – wykształcenie z zakresu pedagogiczne oraz nauczania wychowania fizycznego.

(akta kontroli str. 48)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że: (...) *W Szkole podejmuje się działania minimalizujące czynniki sprzyjające rozwojowi wad postawy. Przede wszystkim wykonuje się pomiary uczniów i dostosowuje stoliki i krzesła do wzrostu dzieci. Poza tym stwarza się możliwości pozostawiania części książek i zeszytów w szkole w szafkach uczniowskich lub w salach lekcyjnych. W Arkuszu organizacyjnym szkoły nie ma ujętej gimnastyki korekcyjnej, ponieważ zgodnie z wytycznymi organu prowadzącego umieszczane są w nim godziny z ramowych planów nauczania dla każdej klasy (a od 3 lat gimnastyka korekcyjna nie jest w nich wpisana) i godziny z zakresu pomocy psychologicznej – pedagogicznej. Pozostałe zajęcia pozalekcyjne przydzielane są z dodatkowych środków przyznawanych przez Gminę Miasto Koszalin. Liczba tych zajęć uzależniona jest od otrzymanych funduszy. W programie wychowania fizycznego przewidziano edukację zdrowotną, również tę dotyczącą wad postawy. Treści kształcenia wychowania fizycznego także obejmowały edukację zdrowotną.*

(akta kontroli str. 33, 48)

2.2. W Szkole nauczanie wychowania fizycznego realizowano w oparciu o Program nauczania dla pierwszego etapu edukacji wczesnoszkolnej – „Elementarz odkrywców” dla klas I-III pod redakcją Teresy Janickiej – Panek i Program nauczania wychowania fizycznego dla klas IV-VIII szkoły podstawowej Stanisława Żołyńskiego przyjęty do realizacji uchwałami Rady Pedagogicznej. W treściach kształcenia tego Programu przewidziano edukację zdrowotną, w ramach której uczeń klasy IV powinien m.in. nabyć umiejętność prawidłowej postawy ciała, klasy V nabyć nawyk prawidłowej postawy ciała, a klasy VII umiejętność obliczania własnego BMI i naniesienia swoich wyników na siatki centylowe.

(akta kontroli str. 48)

Na podstawie zapisów w dziennikach lekcyjnych klas IV, V i VII w roku szkolnym 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020 z realizacji programu nauczania wychowania fizycznego ustalono, że w ramach zajęć lekcyjnych prowadzono edukację zdrowotną, w tym dotyczącą zachowania/utrzymania właściwej postawy ciała.

(akta kontroli str. 48-49, 56-89)

W okresie objętym badaniem wszystkie zajęcia wychowania fizycznego odbywały się w systemie klasowo – lekcyjnym. Lekcje wychowania fizycznego w klasach I-III realizowali nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej. Natomiast naukę pływania - nauczyciele wychowania fizycznego. Godziny te ujęte były w arkuszach organizacyjnych Szkoły na poszczególne lata, które zostały zatwierdzone przez organ prowadzący, po zasięgnięciu opinii organu sprawującego nadzór pedagogiczny. W klasach starszych (IV-VIII) tego przedmiotu uczyli wyłącznie nauczyciele wychowania fizycznego z wykształceniem wyższym i przygotowaniem pedagogicznym. Łącznie zajęcia te prowadziło 19 nauczycieli (w roku szkolnym 2017/2018) i 15 nauczycieli (w latach 2018/2019 i 2019/2020).

Ponadto:

- w roku szkolnym 2017/2018 funkcjonowało w Szkole 13 klas I-III, dla których zaplanowano po trzy godziny wychowania fizycznego. W klasach trzecich dwie godziny przeznaczone były na naukę pływania. W klasach młodszych realizowano łącznie 39 godzin wychowania fizycznego tygodniowo. Dla 16 oddziałów IV-VII zaplanowano po cztery godziny wychowania fizycznego, w tym dwie godziny w klasach szóstych przeznaczone były na doskonalenie nauki pływania. W VI klasach liczących powyżej 26 uczniów dokonano podziału na grupy. W klasach starszych realizowano 88 godzin wychowania fizycznego. Natomiast w całej Szkole - 127 godzin tygodniowo;
- w roku szkolnym 2018/2019 funkcjonowało w Szkole dziewięć klas I-III, dla których zaplanowano po trzy godziny wychowania fizycznego. W klasach trzecich dwie godziny przeznaczone były na naukę pływania. W klasach młodszych realizowano łącznie 27 godzin wychowania fizycznego tygodniowo. Dla 23 oddziałów IV-VIII zaplanowano po cztery godziny wychowania fizycznego, w tym dwie godziny w klasach szóstych przeznaczone były na doskonalenie nauki pływania. W IV klasach liczących powyżej 26 uczniów dokonano podziału na grupy. W klasach starszych realizowano 108 godzin wychowania fizycznego. Natomiast w całej Szkole - 135 godzin tygodniowo.
- w roku szkolnym 2019/2020 funkcjonowało w Szkole 10 klas I-III, dla których zaplanowano po trzy godziny wychowania fizycznego. W klasach trzecich dwie godziny przeznaczone były na naukę pływania. W klasach młodszych realizowanych było łącznie 30 godzin wychowania fizycznego tygodniowo. Dla 23 oddziałów IV-VIII zaplanowano po cztery godziny wychowania fizycznego, w tym dwie godziny w klasach szóstych przeznaczone były na doskonalenie nauki

pływania. W czterech klasach liczących powyżej 26 uczniów dokonano podziału na grupy. W klasach starszych realizowanych było 108 godzin wychowania fizycznego. Natomiast w całej Szkole – 138 godzin tygodniowo.

(akta kontroli str. 48-49)

2.3. W obowiązujących w Szkole w kontrolowanym okresie programach wychowawczo-profilaktycznych ujęto zagadnienia dotyczące zdrowego odżywiania, higieny osobistej, aktywnego spędzania czasu wolnego, środków uzależniających, zakażeń HIV i zespołu nabytego upośledzenia odporności (AIDS).

W programach profilaktycznych nie ujęto wprost zagadnień z zakresu wad postawy.

(akta kontroli str. 48-49, 90-100)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że: (...) *W programie profilaktyki nie było wprost zagadnień z zakresu wad postawy, ale odbywało się wiele zajęć na temat zdrowego odżywiania, co także ma wpływ na prawidłową postawę ciała. Co roku rodzice i uczniowie składają propozycje do programu wychowawczo – profilaktycznego, ale nigdy nie wskazano na problem wad postawy i dlatego nie został w nim ujęty.* (...)

(akta kontroli str. 49-50)

2.4. W badanym okresie w arkuszach organizacyjnych Szkoły dla uczniów klasy I-III zaplanowano po trzy godziny wychowania fizycznego, natomiast dla klas IV-VIII zaplanowano po cztery godziny lekcyjne wychowania fizycznego w ciągu tygodnia, tj. zgodnie z art. 28 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe. Zajęcia te prowadzili nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej (klasy I-III) i nauczyciele posiadający wykształcenie wyższe ze specjalizacją nauczyciel wychowania fizycznego (klasy IV-VIII).

(akta kontroli str. 43-46, 50)

2.5. W okresie objętym kontrolą zajęcia wychowania fizycznego realizowano wyłącznie w formie klasowo-lekcyjnej, którą pozytywnie zaopiniowała rada pedagogiczna.

W klasach trzecich dwie godziny przeznaczone były na naukę pływania. Dla klas IV-VIII zaplanowano po cztery godziny wychowania fizycznego, w tym dwie godziny w klasach VI przeznaczone były na doskonalenie nauki pływania.

(akta kontroli str. 34-36, 43-46, 50)

2.6. W okresie objętym kontrolą frekwencja w Szkole ogółem i na zajęciach wychowania fizycznego (w klasach objętych badaniem) wyniosła odpowiednio w roku szkolnym 2017/2018 – 90% i 87,1%; a w roku szkolnym 2018/2019 – 92,5% i 89,9%.

W roku szkolnym 2017/2018 na 666 uczniów oraz w roku szkolnym 2018/2019 na 758 uczniów z zajęć wychowania fizycznego stale zwolnionych było ośmiu uczniów, co stanowiło odpowiednio 1,2% i 1,1% wszystkich uczniów.

(akta kontroli str. 19, 50)

Kwestia dotycząca frekwencji na zajęciach wychowania fizycznego i aktywnego uczestnictwa w tych zajęciach nie była ujęta w planie nadzoru pedagogicznego i ewaluacji wewnętrznej Dyrektora Szkoły.

(akta kontroli str. 50)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że (...) *w Szkole w żadnym roku nie wystąpił problem z frekwencją na lekcjach wychowania fizycznego. W rozkładach materiału nauczyciele mają zawsze zaplanowane zajęcia z zakresu wad postawy i je realizują. Również na zajęciach pozalekcyjnych realizowane są te zagadnienia. Ze wszystkich zajęć pozalekcyjnych w szkole, te o charakterze sportowym cieszą się największym zainteresowaniem uczniów.*

(akta kontroli str. 36, 50)

2.7. Oględziny infrastruktury wykorzystywanej do zajęć wychowania fizycznego w Szkole, w tym do gimnastyki korekcyjnej i zajęć baletowych wykazały, że Szkoła dysponuje:

1. halą sportową o powierzchni 540 m² wyposażoną w drabinki do ćwiczeń gimnastycznych (30 szt.). Na sali urządzone było boisko do zajęć z piłki siatkowej, piłki ręcznej (bramki namalowane na ścianach przeciwległych) i do piłki koszykowej (z zamontowanymi koszami). Sala gimnastyczna wyposażona była również w materace gimnastyczne (10 szt.) oraz ławki (osiem szt.) i skrzynie. Nawierzchnia sali pokryta była tarketem;
2. salą gimnastyczną o powierzchni 153 m² wyposażoną w lustra (cała jedna ściana) i drażki – wykorzystywaną przez klasy baletowe do zajęć tańca klasycznego i baletu;
3. salą gimnastyczną o powierzchni 39 m² wyposażoną w specjalistyczny sprzęt do prowadzenia zajęć gimnastyki korekcyjnej (trzy lustra, 10 materaców, trzy ławki, sześć drabinek i przybory: „języki” – maty korekcyjno-masujące, laski gimnastyczne, piłki z kolcami, maty);
4. szatniami zlokalizowanymi w sąsiedztwie sali gimnastycznej oraz pomieszczeniami sanitarno-higienicznymi oddzielnymi dla dziewcząt i chłopców w tym czterema natryskami z dostępem do ciepłej i zimnej wody – wszystkie sprawne, czterema umywalkami oraz dwiema toaletami. Zastępca Dyrektora Szkoły wskazała, że z uwagi na krótkie przerwy między lekcjami, uczniowie bardzo rzadko korzystają z pryszniców. Częściej korzystają po zajęciach SKS.
(akta kontroli str. 50-51, 101-103)

Przy budynku Szkoły znajdował się ogrodzony teren sportowo-rekreacyjny, który składał się z boiska do piłki nożnej (nawierzchnia trawiasta) z bramkami, boiska do piłki siatkowej (nawierzchnia asfaltowa); boiska do piłki koszykowej (nawierzchnia asfaltowa). Przy Szkole znajdował się także plac zabaw dla dzieci klas I-III. Plac był zadbane, utrzymany w dobrym stanie technicznym i porządku. Boisko oraz plac zabaw były dostępne dla mieszkańców po zajęciach lekcyjnych.

(akta kontroli str. 51)

W okresie objętym kontrolą w szkole nie były przeprowadzane kontrole dotyczące wyposażenia w infrastrukturę sportową.

(akta kontroli str. 50)

2.8. W badanym okresie Szkoła nie uczestniczyła w żadnym programie profilaktycznym dotyczącym wad postawy ciała uczniów, w tym w regionalnych programach zdrowotnych. W tym okresie Szkoła uczestniczyła natomiast w programach: „Zdrowo jesz, lepiej żyjesz”, Ogólnopolskim programie dla szkół (dostarczanie do szkół produktów mlecznych oraz warzyw i owoców, prowadzenie zajęć na temat zdrowego odżywiania), Programie profilaktyki próchnicy zębów, Programie „Ratujemy i uczymy ratować”, „Spójrz inaczej” – program profilaktyczny promujący zdrowy styl życia, Program „Cukierki” – profilaktyka zdrowego stylu życia, Program „Unpugged” – profilaktyka narkomanii, Program „Trzymaj formę” edukacyjny z zakresu zdrowego stylu życia i Program „Anoreksja to nie kaprys” poświęcony zdrowiu psychicznemu i zapobieganiu anoreksji i bulimii.

(akta kontroli str. 51, 104-105)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że (...) w programach prozdrowotnych uczestniczyli wszyscy uczniowie, ponieważ do każdego poziomu nauczania dostosowany był odpowiedni program. W programie „Trzymaj formę” wzięło udział 195 uczniów, co stanowi 26% łącznej liczby uczniów.

(akta kontroli str.134 -136)

2.9. Na wyposażeniu klas I-III były szafki lub regały, na których wszyscy uczniowie tych klas mogli pozostawiać swoje przybory szkolne i podręczniki. Uczniowie klas IV-VIII przybory szkolne lub podręczniki mogli pozostawiać w przypisanej sali lekcyjnej w przygotowanych szafach lub na regałach. Dodatkowo na wyposażeniu Szkoły były 204 nieodpłatne zamykane szafki usytuowane na korytarzach na dwóch kondygnacjach budynku Szkoły, w których uczniowie również mogli pozostawiać przybory szkolne i podręczniki.

(akta kontroli str. 51, 130, 134-136)

Szkoła nie pobierała opłat za możliwość pozostawienia w szafkach lub klasach podręczników i przyborów szkolnych. W kontrolowanym okresie nie przeprowadzono ważenia losowo wybranych tornistrów i plecaków uczniów. Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że w trakcie zebrań wychowawcy klas wskazują rodzicom na problem wagi oraz zawartości tornistrów i plecaków uczniów. Biblioteka szkolna posiadała komplet podręczników dla poszczególnych klas. W Szkole nie było dostępu do e-podręczników. Uczniowie nie byli wyposażeni w drugi komplet podręczników pozostawiony w domu. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Koszalinie²⁵ nie przeprowadził w badanym okresie kontroli wagi plecaków i tornistrów szkolnych.

(akta kontroli str. 51)

PPIS, na zlecenie NIK, 6.11.2019 r. przeprowadził w Szkole kontrolę obciążenia uczniów ciężarem tornistrów. Kontrola wykazała, że na 118 uczniów objętych oceną, przekroczenie tzw. niskiej normy 10% wagi ciała ucznia stwierdzono u 53 zbadanych dzieci (44,9%), a przekroczenie wysokiej normy 15% stwierdzono u dziewięciu zbadanych dzieci (7,6%). U czterech uczniów w tym u dwóch z klasy I i u dwóch z klasy IV PPIS stwierdził skrajne obciążenie tornistrów.

(akta kontroli str. 51, 106-111)

2.10. PPIS nie przeprowadził w badanych latach kontroli dostosowania stanowisk pracy uczniów do ich wzrostu i budowy ciała.

Kontrolę taką PPIS przeprowadził 6.11.2019 r. na zlecenie NIK, którą objęto łącznie 50 stanowisk pracy uczniów (19 stanowisk pracy z klasy IVb, 19 stanowisk pracy z klasy VIe i 12 stanowisk pracy z klasy VIIIc). Skontrolowano stanowiska pracy ww. uczniów w salach lekcyjnych przypisanych do danej klasy oraz w trzech wspólnych pracowniach (chemiczno-biologicznej, fizyczno-chemicznej i komputerowej).

Kontrola wykazała, że na wyposażeniu Szkoły znajdowały się meble edukacyjne (100%) z certyfikatami bezpiecznego użytkowania, w dobrym stanie technicznym. Meble w badanych salach i pracowniach były prawidłowo zestawione i oznakowane (zgodnie z wymaganiami PN). Udokumentowano dostosowanie mebli do zasad ergonomii uczniów objętych oceną. Uczniowie znali numery rozmiarów krzeseł i stolików, w których powinni siedzieć (informowani byli każdorazowo przy dokonywanych pomiarach przez nauczycieli-wychowawców oraz pielęgniarkę szkolną). Znajomość rozmiaru stanowiska pracy pozwala na właściwy dobór mebli przy przemieszczaniu się do różnych sal lekcyjnych. Przy braku właściwego stanowiska, w danej sali, każdy uczeń kierował się zasadą wyboru mebla edukacyjnego o jeden numer wyższy od zalecanego. Ustalono, że pomiary wysokości ciała i wysokości podkolanowej uczniów, w celu doboru właściwego stanowiska pracy (zgodnie z PN), dokonywane były dwa razy do roku (na początku każdego półrocza).

(dowód: akta kontroli str. 52, 106-111)

²⁵ Dalej PPIS.

Ustalone nieprawidłowości	W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.
OCENA CZĄSTKOWA	W Szkole stworzono warunki pobytu uczniów, które ograniczały (minimalizowały) czynniki sprzyjające rozwojowi wad postawy. Organizacja stanowisk pracy spełniała wymogi ergonomii. Uczniowie mogli przechowywać podręczniki lub przybory szkolne w salach lekcyjnych lub w szafkach na korytarzach szkolnych. Zajęcia wychowania fizycznego przeprowadzano w formie zajęć klasowo-lekcyjnych, w ramach których prowadzono również edukację zdrowotną zawierającą elementy profilaktyki wad postawy ciała. Szkoła dysponowała infrastrukturą sportową niezbędną do przeprowadzania zajęć wychowania fizycznego. W Szkole zorganizowano zajęcia pozalekcyjne w ramach SKS oraz gimnastykę korekcyjną. Pomimo że w kolejnych latach szkolnych objętych kontrolą, schorzenia kręgosłupa rozpoznawano u coraz większego odsetka uczniów, to w zajęciach gimnastyki korekcyjnej brało udział coraz mniej dzieci.
OBSZAR	3. Działania informacyjne i edukacyjne na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy
Opis stanu faktycznego	<p>3.1. W Szkole w badanym okresie podejmowano działania edukacyjne i informacyjne dotyczące zdrowego stylu życia, w formie przeprowadzanych przez wychowawców na lekcjach wychowawczych pogadank, przy czym dotyczyły one problemów przede wszystkim właściwego odżywiania i jego wpływu na zdrowie dzieci. Analiza e-dzienników w dziewięciu wybranych klasach IV-VII w badanych latach wykazała, że w zapisach nie było informacji dotyczących przeprowadzania zajęć poruszających problemy: profilaktyki wad postawy ciała, wagi noszonych przez dzieci tornistrów i plecaków szkolnych.</p> <p>Ponadto Szkoła współpracowała z pielęgniarką szkolną i rodzicami, co opisano w pkt. 1.4. i 1.5. wystąpienia pokontrolnego.</p> <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 112-122)</p> <p><i>Dyrektor wyjaśnił: Wychowawcy klas na pierwszym zebraniu w roku szkolnym poruszają tematykę przeciwdziałania wadom postawy, wskazując rodzicom problem wagi noszonych przez dzieci plecaków i konieczności sprawdzania ich zawartości tak aby nie zabierać niepotrzebnych rzeczy oraz podręczników do przedmiotów, których nie ma w planie lekcji na dany dzień. Pielęgniarka szkolna prowadziła pogadanki w czasie badań przesiewowych i bilansowych na temat profilaktyki wad postawy oraz w czasie indywidualnych spotkań z rodzicami.</i></p> <p><i>Współpraca z rodzicami polegała głównie na informowaniu rodziców o konieczności przeciwdziałania wadom postawy w domu rodzinnym dziecka. Rodzice uczniów, u których w czasie badań w szkole stwierdzono wadę postawy, po konsultacjach lekarskich zgłaszają dyrektorowi Szkoły potrzebę uczestniczenia dziecka w zajęciach gimnastyki korekcyjnej.</i></p> <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 112)</p> <p>Przeprowadzone w toku kontroli badanie ankietowe wśród 54 nauczycieli wykazało, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wszyscy nauczyciele posiadali wiedzę o schorzeniach i wadach postawy na poziomie co najmniej średnim, w tym 56% posiadało informacje na temat schorzeń i wad postawy swoich uczniów, - informacje o problemach związanych z wadami postawy przekazywali rodzicom na zebraniach klasowych i w toku indywidualnych rozmów, - rodzice nie wspierali Szkoły w prowadzeniu profilaktyki wad postawy ciała (dzieci miały niepoprawne nawyki wyniesione z domu, przejawiały małą aktywność fizyczną po zajęciach szkolnych),

- dzieci były zapoznawane w Szkole z problemem wad postawy,
- najlepsze formy profilaktyki wad postawy ciała to zajęcia dydaktyczne prowadzone na terenie Szkoły.

(akta kontroli str. 123-124)

Badania ankietowe przeprowadzone wśród 78 rodziców wykazało, że;

- 17 rodziców (22%) wiedziało o stwierdzonych wadach postawy swoich dzieci, przy czym ośmiu (10,2%) objętych było leczeniem,
- 29 rodziców (37%) wiedziało, że ich dzieci były badane w Szkole pod kątem wad postawy ciała; żadnemu z rodziców nie proponowano odpłatnych badań w tym zakresie,
- 15 rodziców (19,2%) źle oceniło dostosowanie wyposażenia sal lekcyjnych do warunków fizycznych dziecka,
- w ocenie 29 rodziców (37%) podejmowana w Szkole profilaktyka wad postawy była niewystarczająca, 36 rodziców (46,1%) wskazało, że ich dziecko uczestniczy w zajęciach związanych z aktywnością fizyczną,
- źródłem wiedzy o wadach postawy u dzieci był lekarz (73%), internet (44,9%), telewizja (28%) oraz szkoła (21,8%).

(akta kontroli str. 125-129)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Działania informacyjne i edukacyjne na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy, poza podejmowanymi na lekcjach wychowania fizycznego, nie zostały udokumentowane. Tematy omawiane na lekcjach wychowawczych dotyczyły zdrowego stylu życia, w tym właściwego odżywiania i jego wpływu na zdrowie. Nie poruszano problemów profilaktyki wad postawy ciała, wagi noszonych tornistrów i plecaków szkolnych. Co trzeci rodzic wskazał, że podejmowane w Szkole działania w zakresie profilaktyki wad postawy były niewystarczające.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia wniosek:

Wniosek

Bezpłatne udostępnianie pomieszczenia na prowadzenie gabinetu profilaktyki zdrowotnej.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
realizacji wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, dnia 23 grudnia 2019 r.

Kontroler
Jarosław Tarasewicz
starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

.....

.....